

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

การศึกษาที่มีความสำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานแก่คณะครูและนักเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัล เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2524 ความตอนหนึ่งว่า... “การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วนล้วนพอกเหมาะกันทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด” (กรมวิชาการ, 2540 : 1) วิจิตร ศรีสอาน (2535 อ้างถึงใน อินตา ศิริวรรณ, 2544 : 33-34) กล่าวถึงหน้าที่ของการศึกษาว่าเป็นการฝึกอาชีพ ถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมให้แก่เยาวชน เป็นการนำความก้าวหน้ามาสู่สังคม สร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่ประเทศชาติ และส่งเสริมพัฒนาการส่วนบุคคล ดังนั้นจึงนับได้ว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศชาติ แต่จากการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545ก : 32-33) ได้สรุปปัญหาในการจัดการศึกษาของประเทศที่ผ่านมาพบว่า การให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่สามารถสร้างความเสมอภาคและความเป็นธรรมในการเข้ารับบริการการศึกษาได้อย่างทั่วถึง อันเนื่องมาจากการขาดรูปแบบการจัดการที่หลากหลาย และคุณภาพการศึกษาของไทยมีมาตรฐานค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพการศึกษาของอีกหลายประเทศในระดับเดียวกัน เด็กและเยาวชนไทยยังไม่ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ความสามารถทางวิชาการ โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังไม่ได้มาตรฐาน ขาดการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น การใฝ่รู้ใฝ่เรียน การคิดวิเคราะห์ และการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา ความมีระเบียบวินัย และความซื่อสัตย์ เป็นต้น อีกทั้งการสอนของครูยังเป็นแบบบอกความรู้ ไม่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเผชิญและแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้

ในการจัดการศึกษาโรงเรียนเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในฐานะหน่วยปฏิบัติที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมและประเทศชาติ แต่จากการที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 162-169) ได้ประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา ประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการศึกษาเมื่อปี พ.ศ. 2540 ด้านคุณภาพการจัดการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนส่วนใหญ่มีคุณภาพระดับปานกลาง โดยภาพรวมทั้งประเทศประสิทธิภาพทางการศึกษาของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพทางการศึกษาดำกว่าระดับนำพอใจ

และจากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้านปัจจัยและกระบวนการที่ส่งผลต่อผลผลิตทางการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อผลผลิตทางการศึกษาที่สำคัญคือ ประสิทธิภาพของผู้บริหารโรงเรียนสภาพแวดล้อมของโรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ศักยภาพในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว การให้บริการและความร่วมมือกับชุมชนของโรงเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครองในการศึกษาของนักเรียน ประสิทธิภาพในการสอนของครู สิ่งอำนวยความสะดวก และสื่อการสอนของครู ซึ่งมีผลทางบวกต่อผลผลิตทางการศึกษาทั้งหมด ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีส่วนสำคัญที่จะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของนักเรียน และการที่การดำเนินงานของโรงเรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น จะต้องอาศัยปัจจัยทางการบริหารและการจัดการที่ดี

หลักการมีส่วนร่วมทางการศึกษามีใช้มานานแล้ว นับตั้งแต่บังคับใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ.2464 ซึ่งยุคนั้นเริ่มมีกรรมการโรงเรียน ต่อมาในปีพ.ศ.2525 มีการแต่งตั้ง “คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา” จนกระทั่งถึงในปี พ.ศ.2539 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา” (รุ่งแก้วแดง, 2546 : 160) แต่การบริหารจัดการระดับโรงเรียนที่ผ่านมามีหลายทศวรรษยังขาดเอกภาพด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ยังมีการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่ โรงเรียนขาดความคล่องตัวในการบริหารและจัดการศึกษาอย่างอิสระ ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และองค์กรต่าง ๆ ในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545ก : 34) สอดคล้องกับผลการวิจัยหลาย ๆ เรื่อง ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 167) ได้ประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการศึกษา ด้านการให้คณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนพบว่า โดยภาพรวมทั้งประเทศกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง พิเศษฐ์ เจียทองศรี (2544 อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2546 : 237-239) ศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนในจังหวัดตรังอยู่ในระดับปานกลางและพบปัญหาในการปฏิบัติงาน คือ กรรมการไม่ทราบบทบาทหน้าที่ ไม่มีเวลา ไม่มีความรู้เรื่องการวางแผน ไม่มีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์และติดตามผลการดำเนินงาน ผลการวิจัยของ เรืองยศ พจนนุสนธิ์ (2541 : บทคัดย่อ) สอดคล้องกับ นพ ฌ เทพา (2544 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดมหาสารคามและนราธิวาสอยู่ใน

ระดับปานกลาง ดังนั้น แสดงให้เห็นว่างานคณะกรรมการโรงเรียนที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

ต่อมามีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 40 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ และกระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 กำหนดบทบาทหน้าที่ไว้ ได้แก่ กำหนดนโยบายและแผนพัฒนา ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับ

ต้องการของท้องถิ่น กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผน ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหาร ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปี แต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงาน และปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

การบังคับใช้ระเบียบนี้ก็ยังคงพบว่ามีปัญหาอุปสรรคหลายประการ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : พลังภาคประชาชนเพื่อการปฏิรูปการศึกษา” พบปัญหาว่า กรรมการไม่มีเวลามาประชุม ไม่แสดงความคิดเห็นเมื่อการประชุม กลัวถูกเรียกรับเงิน ไม่แสดงบทบาท ขาดการมีส่วนร่วม และหน่วยงานที่รับผิดชอบยังไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร (มดิชน, 2546 : 21) สอดคล้องกับ รุ่ง แก้วแดง (2546 : 160-161) ที่กล่าวว่า ในทางปฏิบัติจริงสถานศึกษาหลายแห่งไม่ค่อยให้ความสำคัญ จะนึกถึงกรรมการก็ต่อเมื่อต้องการหาเงินสนับสนุนโรงเรียน ทำให้กรรมการเบื่อหน่ายและไม่อยากมาร่วม และจากการวิจัยของนเรศ หิ่่นนุกูล (2544 : บทคัดย่อ) พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครราชสีมาส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง และยังคงพบปัญหา คือ กรรมการขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ขาดการประสานงาน และขาดงบประมาณ จึงอาจกล่าวได้ว่าแม้จะมีการปรับเปลี่ยนระเบียบแต่การปฏิบัติงานของคณะกรรมการแต่ยังไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของระเบียบที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีปัจจัยหลาย ๆ อย่างที่ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ผู้วิจัยจึงได้สำรวจเบื้องต้นถึงปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของคณะกรรมการ โดยแบ่งกลุ่มปัจจัยเป็น 3 กลุ่ม คือ ปัจจัยด้านคณะกรรมการ ด้านสภาพของสถานศึกษา และด้านสภาพของชุมชน แล้วให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 10 คน ครูผู้สอนจำนวน 10 คน และกรรมการสถานศึกษาภาคประชาชนจำนวน 10 คน ตอบแบบสอบถามโดยจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยในแต่ละด้าน และคัดเลือกปัจจัยสำคัญ ๆ นำมาเป็นกรอบของการวิจัยครั้งนี้

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช (2546 : 214-215) ได้สรุปจุดอ่อนไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี 2546 ด้านผลผลิตและการบริการ คือ คุณภาพการศึกษาของแต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างกัน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ และคุณภาพด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ สอดคล้องกับกรมวิชาการที่ได้ประเมินคุณภาพการศึกษา ดังที่สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช (2544 : 20) สรุปว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์อยู่ในระดับคุณภาพปรับปรุง จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นและจากผลการ

วิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 มาตรา 35 กำหนดให้โรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคลซึ่งในอนาคตคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการอยู่ในระดับใด ปัจจัยต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพหรือไม่ อยู่ในระดับใดและมีทิศทางใด มีปัจจัยใดที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อนำผล ที่ได้มาเป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาให้ถูกทิศทางและเพื่อให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านคณะกรรมการ ด้านสภาพของสถานศึกษา และด้านสภาพของชุมชนกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อค้นหาปัจจัยที่ใช้เป็นตัวพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครศรีธรรมราช

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านคณะกรรมการกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความสัมพันธ์กัน
2. ปัจจัยด้านสภาพของสถานศึกษากับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความสัมพันธ์กัน
3. ปัจจัยด้านสภาพของชุมชนกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความสัมพันธ์กัน
4. ปัจจัยที่ศึกษามีอย่างน้อยหนึ่งปัจจัยที่ใช้เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีในการทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ด้านความรู้

1.1 ทำให้ทราบระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2 ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 ทำให้ทราบปัจจัยที่ใช้เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีในการทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครศรีธรรมราช

2. ด้านการนำไปใช้

2.1 ทำให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ทำให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่สามารถนำผลการวิจัยไปประกอบการกำหนดนโยบายหรือกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ช่วยให้การรวมการสถานศึกษา บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนได้นำผลการวิจัยไปใช้ประกอบการส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาให้ถูกทิศทาง

2.4 ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่มีความสนใจสามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งกำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครศรีธรรมราช ตามบทบาทหน้าที่ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ใน 12 ด้าน ดังนี้

- 1) กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา
- 2) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
- 3) ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
- 4) กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา

5) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 6) ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

7) เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหาร

8) ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและ
 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

9) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

10) ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา

11) แต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงาน

12) ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

1.2 ด้านปัจจัย ประกอบด้วยปัจจัย 3 ด้าน ดังนี้

1) ปัจจัยด้านคณะกรรมการ ประกอบด้วย

1.1) การได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลรอบข้าง

1.2) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของคณะกรรมการ

1.3) ความพอใจในการทำงานของคณะกรรมการ

1.4) ความชัดเจนของเป้าหมายและนโยบายของคณะกรรมการ

1.5) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในคณะกรรมการ

2) ปัจจัยด้านสภาพของสถานศึกษา ประกอบด้วย

2.1) ความชัดเจนของเป้าหมาย นโยบาย และแผนงานของสถานศึกษา

2.2) ความโปร่งใสในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา

2.3) การมุ่งเน้นงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

2.4) การติดต่อสื่อสารและประสานงานไปยังคณะกรรมการ

2.5) การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีในการประชุมคณะกรรมการ

2.6) ความเหมาะสมของวัสดุ ครุภัณฑ์ อาคาร และสิ่งก่อสร้าง

3) ปัจจัยด้านสภาพของชุมชน ประกอบด้วย

3.1) ความเชื่อถือและยอมรับของชุมชนที่มีต่อตัวผู้บริหารสถานศึกษา

3.2) การมีส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ ในชุมชนต่อกิจกรรมของสถานศึกษา

3.3) การให้ความสำคัญต่อการศึกษาของผู้นำชุมชน

3.4) ความพึงพอใจและศรัทธาของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

3.5) ความเหมาะสมของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปีการศึกษา 2547 จำนวน 8,955 คน จากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 847 แห่ง

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัย 3 ด้าน มี 16 ปัจจัย ดังนี้

1) ปัจจัยด้านคณะกรรมการ ประกอบด้วย

- 1.1) การได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลรอบข้าง
- 1.2) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของคณะกรรมการ
- 1.3) ความพอใจในการทำงานของคณะกรรมการ
- 1.4) ความชัดเจนของเป้าหมายและนโยบายของคณะกรรมการ
- 1.5) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในคณะกรรมการ

2) ปัจจัยด้านสภาพของสถานศึกษา ประกอบด้วย

- 2.1) ความชัดเจนของเป้าหมาย นโยบาย และแผนงานของสถานศึกษา
- 2.2) ความโปร่งใสในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา
- 2.3) การมุ่งเน้นงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
- 2.4) การติดต่อสื่อสารและประสานงานไปยังคณะกรรมการ
- 2.5) การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีในการประชุมคณะกรรมการ
- 2.6) ความเหมาะสมของวัสดุ ครุภัณฑ์ อาคาร และสิ่งก่อสร้าง

3) ปัจจัยด้านสภาพของชุมชน ประกอบด้วย

- 3.1) ความเชื่อถือและยอมรับของชุมชนที่มีต่อตัวผู้บริหารสถานศึกษา
- 3.2) การมีส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ ในชุมชนต่อกิจกรรมของสถานศึกษา
- 3.3) การให้ความสำคัญต่อการศึกษาของผู้นำชุมชน
- 3.4) ความพึงพอใจและศรัทธาของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
- 3.5) ความเหมาะสมของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

3.2 ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามบทบาทหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 ทั้ง 12 ด้าน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 ซึ่งได้จากการประเมินค่าระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานจากแบบสอบถาม
2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2546
3. คณะกรรมการ หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละแห่ง
4. กรรมการ หมายถึง กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละแห่ง
5. ผู้แทนครู หมายถึง ผู้แทนจากบุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาของรัฐ
6. ผู้แทนผู้ปกครอง หมายถึง ผู้แทนจากบิดาหรือมารดา ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง หรือผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของนักเรียน รวมถึงบุคคลที่นักเรียนอยู่ด้วยเป็นประจำ หรือที่นักเรียนอยู่รับใช้การงาน ซึ่ง เป็น ผู้ ป ก ครอบง ตาม ทะ เ บี ย น นั ก เ ร ย น ที่ ก ำ ลั ง ตี ก ษา อ ยู่ เ น ส ถ า น ตี ก ษา นั น
7. ผู้แทนองค์กรชุมชน หมายถึง ผู้แทนจากชุมชนหรือองค์กรที่มีประชาชนรวมกันไม่น้อยกว่าสิบห้าคน เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนโดยส่วนรวมอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี มีผลงานที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับรอง และมีที่ตั้งแน่นอนอยู่ในท้องที่ตำบลหรือแขวงที่เป็นภูมิลำเนาของนักเรียนในสถานศึกษา หรือท้องที่ตำบลหรือแขวงที่สถานศึกษาตั้งอยู่
8. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ผู้แทนองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่ได้รับการจัดตั้งตามกฎหมาย ซึ่งสถานศึกษาตั้งอยู่

9. ผู้แทนศิษย์เก่า หมายถึง ผู้แทนจากผู้ที่ส ำ น ตี ก ษ า ร ี บ
ร อ ง ว ำ ส ำ เ ร ็ จ ก ำ ร ตี ก ษ า จ ำ ก ห รื อ เ ค ย ตี ก ษ า
ใ น ส ต ำ น ตี ก ษ า น ั น

10. ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้นำศาสนา ผู้ทรงภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น ข้าราชการบำนาญ ข้าราชการอื่นนอกสังกัดสถานศึกษา พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่นของรัฐ เจ้าของผู้บริหารสถานประกอบการ ทั้งในและนอกเขตบริการของสถานศึกษานั้น

11. บุคลากรในสถานศึกษา หมายถึง ผู้แทนครู และผู้บริหารสถานศึกษานั้น

12. ผู้แทนประชาชน หมายถึง ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรชุมชน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

13. สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียน ไม่เกินสามร้อยคน

14. สถานศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนเกินกว่าสามร้อยคนขึ้นไป

15. การได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลรอบข้าง หมายถึง การที่บุคคลรอบข้างแสดงออกถึงการให้เกียรติ ยกย่อง นับถือ และให้ความสำคัญต่อคณะกรรมการสถานศึกษา

16. ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของคณะกรรมการ หมายถึง ระดับของการปฏิบัติต่อสิ่งที่ได้รับมอบหมาย หรือภาระงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติ

17. ความพอใจในการทำงานของคณะกรรมการ หมายถึง ระดับความรู้สึกที่เกิดขึ้นของคณะกรรมการในการปฏิบัติงานที่แสดงถึงความพอใจต่องานตามบทบาทหน้าที่

18. ความชัดเจนของเป้าหมายและนโยบายของคณะกรรมการ หมายถึง ข้อกำหนดที่แสดงถึงความคาดหวังที่คณะกรรมการต้องการให้เกิดขึ้น และข้อกำหนดที่เป็นหลักการ แนวทาง หรือวิธีการที่เป็นข้อตกลงร่วมกันเพื่อใช้ในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

19. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในคณะกรรมการ หมายถึง ความเกี่ยวข้องกัน ความผูกพันกันที่มีตรึงเกิดขึ้นระหว่างกันของกรรมการทั้งที่เป็นความสัมพันธ์กันส่วนตัวและความสัมพันธ์กันในฐานะผู้ร่วมปฏิบัติงาน

20. ความชัดเจนของเป้าหมาย นโยบาย และแผนงานของสถานศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดที่

แสดงถึงความคาดหวังที่สถานศึกษาต้องการให้เกิดขึ้น การกำหนดหลักการ แนวทาง หรือวิธีการเพื่อใช้ในปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด และชุดของกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้เพื่อการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายและสนองตอบต่อเป้าหมายของสถานศึกษานั้น ซึ่งกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

21. ความโปร่งใสในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา หมายถึง สภาพของการดำเนินงานในสถานศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงการเปิดเผยข้อมูล หลักฐาน และยินยอมให้มีการตรวจสอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งการดำเนินการที่เกี่ยวกับบุคลากร

22. การมุ่งเน้นงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง การดำเนินงานของสถานศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงการกำหนดภาระงาน กำหนดบุคคลผู้รับผิดชอบในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน โดยมีการปฏิบัติอย่างจริงจังสม่ำเสมอ และมีการติดตามและประเมินผล

23. การติดต่อสื่อสารและประสานงานไปยังคณะกรรมการ หมายถึง การปฏิบัติงานของสถานศึกษาในด้านการส่งข้อมูล ข่าวสารด้วยวิธีการต่าง ๆ ไปยังคณะกรรมการ และการดำเนินการทุกวิถีทางในการสร้างความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อการดำเนินงานของสถานศึกษา

24. การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีในการประชุมคณะกรรมการ หมายถึง การที่สถานศึกษาได้ปฏิบัติในการเตรียมการประชุม ได้แก่ การกำหนดระเบียบวาระการประชุมและแจ้งให้ทราบล่วงหน้า การจัดสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก และสร้างบรรยากาศให้เอื้ออำนวยระหว่างการประชุมของคณะกรรมการสถานศึกษา

25. ความเหมาะสมของวัสดุ ครุภัณฑ์ อาคาร และสิ่งก่อสร้างที่สถานศึกษามีอยู่ หมายถึง จำนวนหรือสภาพที่เหมาะสมของวัสดุ อุปกรณ์ อาคาร และสิ่งก่อสร้างของสถานศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันที่ใช้สำหรับการดำเนินงานของสถานศึกษานั้น

26. ความเชื่อถือและยอมรับของชุมชนที่มีต่อตัวผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การที่บุคคลต่าง ๆ ในชุมชนแสดงออกให้เห็นถึงการให้เกียรติ ยกย่อง เคารพนับถือ เชื่อถือ ยอมรับ และให้ความสำคัญต่อตัวผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษานั้น

27. การมีส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ ในชุมชนต่อกิจกรรมของสถานศึกษา หมายถึง การที่องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวยุทธศาสตร์ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างในกิจกรรมที่สถานศึกษาจัดขึ้น

28. การให้ความสำคัญต่อการศึกษของผู้นำชุมชน หมายถึง การที่ผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำศาสนา หรือผู้นำลักษณะอื่น ๆ ได้แสดงออกถึงความปรารถนาที่จะพัฒนานักเรียน และสถานศึกษา เช่น การสมัครเป็นกรรมการสถานศึกษา การให้ทุนการศึกษา เป็นต้น

29. ความพึงพอใจและศรัทธาของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การที่บุคคลต่าง ๆ ในชุมชนแสดงออกถึงการยอมรับ เชื่อถือ เชื่อมั่น และไว้วางใจให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้กับบุตรหลาน

30. ความเหมาะสมของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง จำนวนหรือสภาพที่เหมาะสมของแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ และแหล่งสืบค้นข้อมูล รวมทั้งวัด หน่วยงานราชการ แหล่งปัญญาหรือครุภูมิปัญญาท้องถิ่น และสถานประกอบการ หรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ที่สถานศึกษาสามารถใช้เป็นแหล่งความรู้แก่นักเรียนที่มีอยู่ในชุมชนนั้น